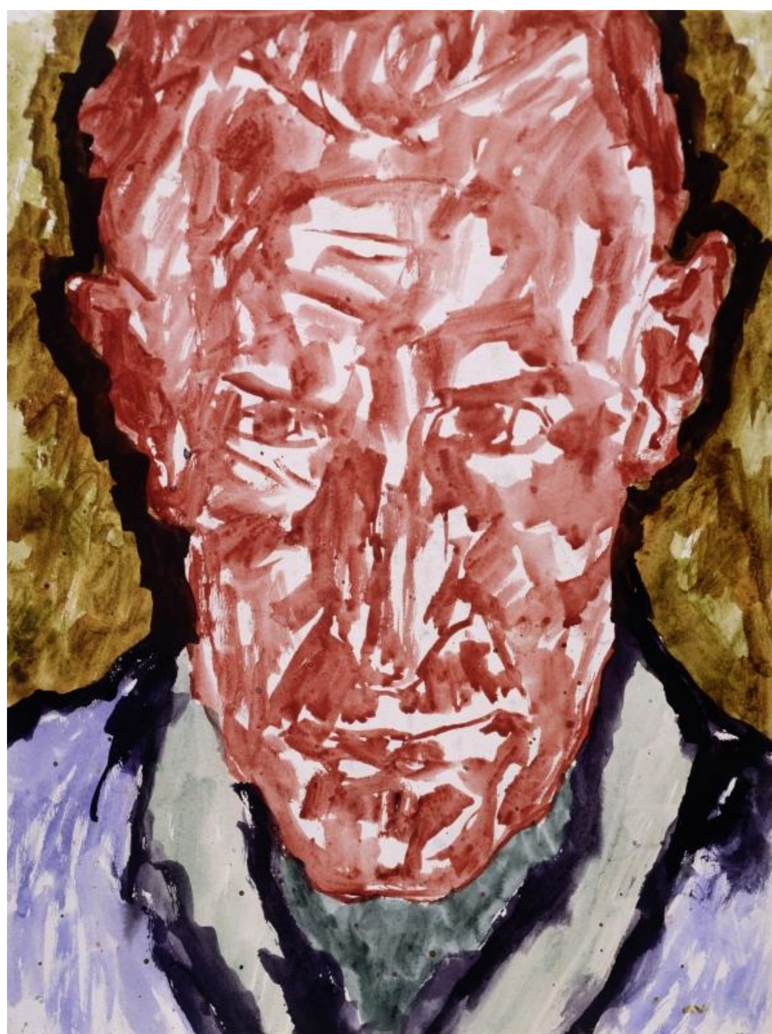
La Bulteneto

Numero 29 ❁ Jaro 2019

DULINGVA MAGAZINO ELDONATA EN VIENO

EDMUND KALB 1900 - 1952

FASCINA ARTISTO
KIU KORESPONDIS ESPERANTE

La Bulteneto

Numero 29 • Jaro 2019

Redaktejo - eldonejo - presejo:

Rudolfinergasse 8/11, 1190 Vieno, Aŭstrio.

La cifereca versio estas senkosta.

Informoj pri la tarifoj de la presita versio kaj anoncoj:

esperanto@chello.at.

Papero: Mondi Color Copy 120 g m^{-2}.

Unverkäufliche, private Ausgabe – Nevendebla, privata eldono

Skriboj: Calibri (teksto) kaj Times New Roman (klarigo de la bildoj).

Bildnachweis: Edmund Kalb Archiv Rudolf Sagmeister

Sur la unua paĝo

Edmund KALB, Selbstbildnis, Memportreto 1937

© vorarlberg museum Bregenz

Foto: Markus Tretter, © Rudolf Sagmeister/Kunsthaus Bregenz

Ekspozicio en Leopold-Muzeo

24 05 2019 – 18 08 2019

Edmund Kalb. Foto ĉirkaŭ 1928

Edmund Kalb. Foto ĉirkaŭ 1926

EDMUND KALB

BIOGRAFIETO

1900 02 09	Edmund Kalb naskiĝis kiel la sola infano de la blazona pentristo Josef Kalb (1868-1946) kaj la tajlorino Elisabeth Kalb (1862-1940). La familia nomo „Kalb” signifas „bovido”, la individua nomo „Edmund” signifas „defendanto de la posedaĵo”.
1914-1918	Unua mondmilito
1917	Subteno fare de la instruisto por desegnado Johann Kammler. Kalb desegnas militkaptitojn kaj samklasanojn. Unuaj notoj en taglibro.
1919	Abitura ekzameno en la real-lernejo en Dornbirn, Vorarlberg ([for-arl-berg]; la nomo signifas „antaŭ la monto Arl”). Vorarlberg estas la plej okcidente situanta federacia lando de Aŭstrio.
1919-1925	Kunlaboro en la firmao de la patro, desegnado de blazonoj. Unuaj portretoj.
1925	La Akademio por Figura Arto en Munkeno (Germanio) ankoraŭ ne akceptas Kalb, kiu malsukcesas en la ekzameno pri taŭgeco. Restado en Munkeno, skizoj.
1926	Verŝajne pro stipendio por du studjaroj Kalb ekstudas komence de la somera semestro en la Akademio por Figura Arto en Munkeno. Li lernas akvaforton[1] kaj kuprogravuradon.
1928	Studa vojaĝo al Bambergo, Naŭmburgo, Berlino kaj Prago.
1929	Studa vojaĝo al Raveno, Bolonjo, Florenco, Romo, Sicilio kaj Venecio.

---

[1] Akvaforto estas speco de kuprogravuraĵo. Por gravuri oni uzas ne pintan ilon, sed fortakvon (miksaĵon de nitrata acido kaj akvo). Por tio oni kovras la platon per protekta tavolo, ekzemple el vakso, en kiun la artisto gravuras la bildon. La netuŝitaj partoj de la tavolo tiam protektas la kupron kontraŭ la acido. Estas pli facile desegni en la vaksa tavolo ol rekte en kupro.
La vorto devenas de la latina esprimo aqua fortis (= akvo forta), uzata ankaŭ por tiu presteckniko. „Akvafort-“ kaj „fortakv-“ estas en Esperanto ne kunmetitaj vortoj. Fonto: Vikipedio.

1926-1930	Studado en Munkeno. Dum la ferioj restado en Dornbirn (Vorarlberg) kaj Ebnit (vilaĝo proksime de Dornbirn). Dum tiuj jaroj estiĝas la ĉefa verkaro de Kalb: Pli ol 700 memportretoj kaj 400 portretoj. Li lernas Esperanton kaj korespondas kun aliaj artistoj en la tuta mondo, sendas al ili fotojn de siaj bildoj. Kalb estas membro de la Munkena Esperanto-Klubo kaj havas kontaktojn ankaŭ kun la Viena Esperanto-Klubo.
1930	Reveno al Dornbirn, kunlaboro en la firmao de la patro, ne plu aktivas kiel artisto, sed okupiĝas pri fizikaj, matematikaj kaj teknikaj studoj.
1936-1940	Pliaj memportretoj. Abstraktaj variigaĵoj laŭ arthistoriaj modeloj uzante tuĉon kaj plumon.
1939-1945	Dua Mondmilito. Aŭstrio estas parto de la Germana Regno.
1942	Deĵorado en la germana aer-armeo (Luftwaffe), ĉefe sur flughavenoj en Magdeburgo kaj Lepsiko (Leipzig).
1943	Pasiva rezistado, tial kondamnado al kvarmonata mallibereco.
1945	Post odiseado tra diversaj prizonoj reveno al Dornbirn. Tie Kalb vivas aŭtarcie en sia bieno kaj okupiĝas pri planta bredado kaj atomfiziko.
1946	Komenciĝo de diversaj juraj persekutadoj, kiuj daŭris ĝis la morto de Kalb, interalie pro la deviga akcepto de luprenantoj en sia loĝejo. Kondamnado pro insultado de oficistoj kaj rezisto kontraŭ la ŝtata potenco. Ekzekuciado de la lu-enspezoj, ĉar Kalb rifuzas pagi la kostojn por juĝejo, prizono, impostoj, mallibereja restado kaj elektra energio.
1947	Kondamno al unusemajna mallibereco.
1949	Kondamno al kvarmonata mallibereco.
1952 10 20	Kalb mortas en sia loĝejo pro stomaka perforado kaj peritoneito.

EDMUND KALB

POSTE

1956	Remalkovro de la verkaro de Kalb. Unua ekspozicio, nome en Bregenca Artista Domo. Bregenz estas la ĉefurbo de Vorarlberg.
1957	Unua ekspozicio en Dornbirn.

1973	La Landa Muzeo de Vorarlberg publikigas la unuan katalogon de la verkoj de Kalb.
1982	Rudolf Sagmeister kaj Kathleen Sagmeister-Fox esploras verkaron kaj vivon de Kalb.
1994	La granda Edmund Kalb - Katalogo aperas.
1996-nun	Kalb-prezentadoj en diversaj urboj.
2014	La „Kultura kaj Arta Asocio Edmund Kalb“ eldonas la libron „Edmund Kalb 1900-1952 – Leben und Werk (Vivo kaj Verko)“. ISBN 978 3 901325 92 2.
2019	Tiu asocio havas 155 membrojn. Aktualaj informoj germane: https://www.edmundkalbverein.at

Der KULTUR- und KUNSTVEREIN EDMUND KALB bezweckt

- die Förderung des Lebenswerkes von Edmund Kalb,
- die zeitgemäße Erhaltung seines Hauses in Dornbirn, Schillerstraße 22, insbesondere seiner Wohnräume und des Gartens,
- die Erhaltung von Teilen der Sammlung Georg Kalb,
- die Zugänglichmachung von Haus, Werk und Garten für die Öffentlichkeit,
- die Veranstaltung von kulturellen Aktivitäten im Sinne von Leben und Werk von Edmund Kalb.

155 Mitglieder und der Vorstand mit Dr. Rudolf Sagmeister (Obmann), Gottfried Bechtold, Markus Flatz (Stellvertreter), Ulrich Gabriel (Schriftführer) Maximilian Hutz (Beirat) und Ludwig Rupp (Kassier) freuen sich über Ihre Mitgliedschaft.

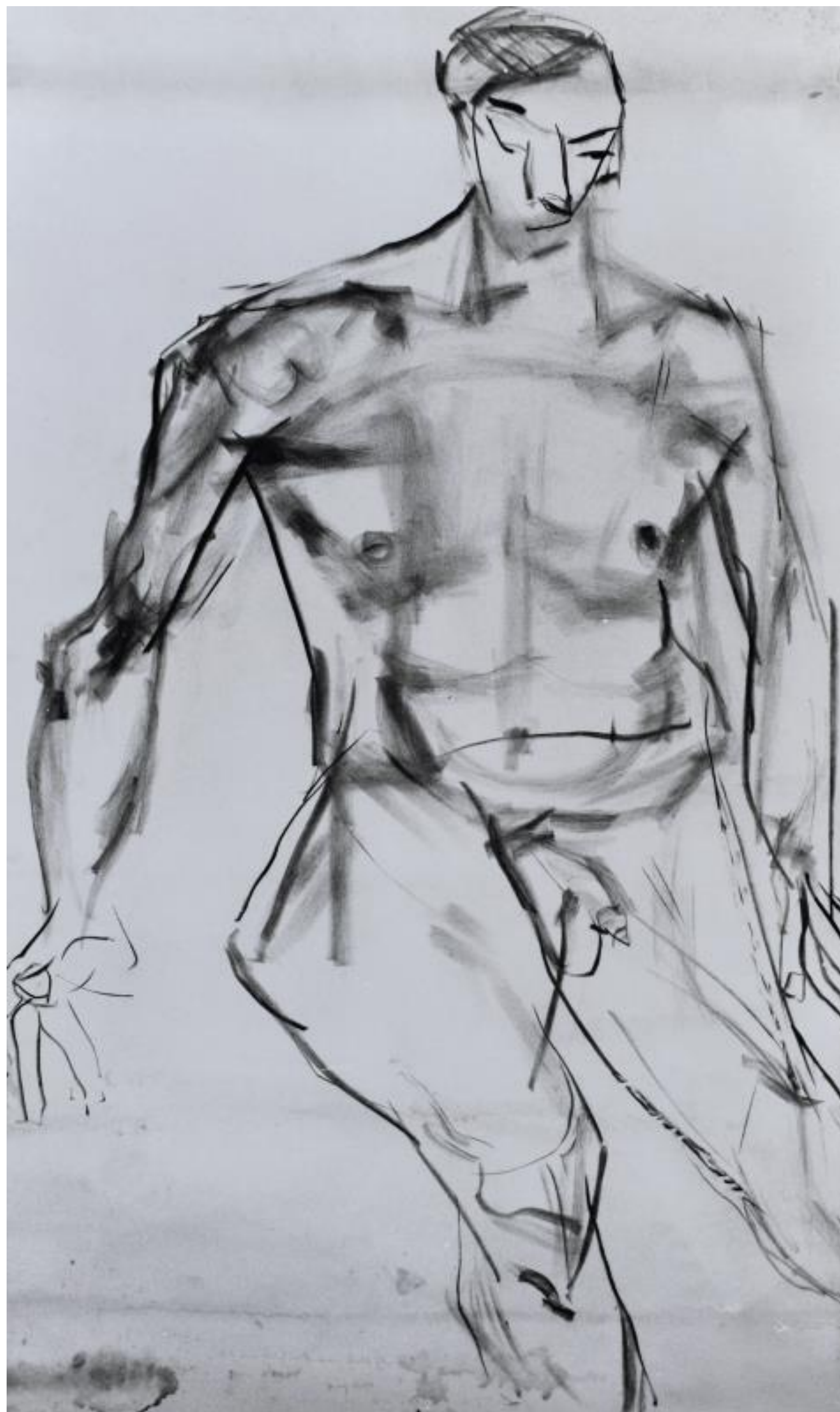
Vereinsmitglieder erhalten eine Hardcover-Sonderausgabe des einzigen Buches über Edmund Kalb als Beitrittsgeschenk.

Kontakt: info@edmundkalbverein.at

Konto des Vereins Edmund Kalb:

IBAN AT95 3742 0000 0001 1528 | BIC RVVGAT2B420

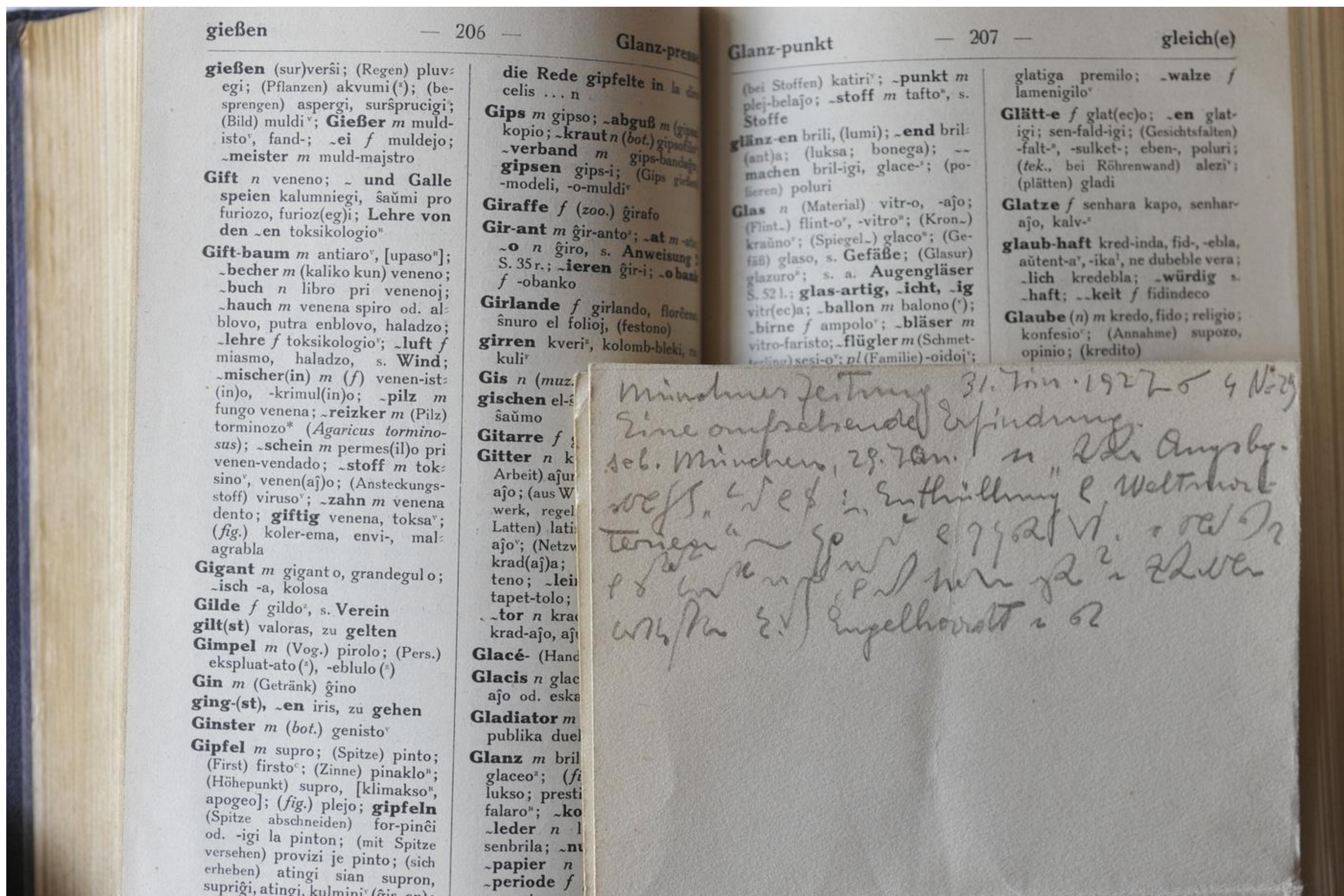
Adresse: 6850 Dornbirn, Hatlerstraße 53, Österreich.

EDMUND KALB, Selbstbildnis als Akt, um 1930
Memportreto kiel nudaĵo, ĉirkaŭ 1930, privata posedaĵo

EDMUND KALB, Selbstbildnis, 1930 © Privatbesitz Foto: Archiv Sagmeister, © Rudolf Sagmeister/Kunsthaus Bregenz

gießen — 206 — Glanz-pre[…]

gießen (sur)verŝi; (Regen) pluvegi; (Pflanzen) akvumi(*); (besprengen) aspergi, surŝprucigi; (Bild) muldi^v; **Gießer** *m* muldisto^v, fand-; **-ei** *f* muldejo; **-meister** *m* muld-majstro

Gift *n* veneno; **- und Galle speien** kalumniegi, ŝaŭmi pro furiozo, furioz(eg)i; **Lehre von den -en** toksikologio^u

Gift-baum *m* antiaro^v, [upaso^u]; **-becher** *m* (kaliko kun) veneno; **-buch** *n* libro pri venenoj; **-hauch** *m* venena spiro od. alblovo, putra enblovo, haladzo; **-lehre** *f* toksikologio^v; **-luft** *f* miasmo, haladzo, s. **Wind**; **-mischer(in)** *m* (*f*) venen-ist(in)o, -krimul(in)o; **-pilz** *m* fungo venena; **-reizker** *m* (Pilz) torminozo* (*Agaricus torminosus*); **-schein** *m* permes(il)o pri venen-vendado; **-stoff** *m* toksino^v, venen(aĵ)o; (Ansteckungsstoff) viruso^v; **-zahn** *m* venena dento; **giftig** venena, toksa^v; (*fig.*) koler-ema, envi-, malagrabla

Gigant *m* giganto, grandegulo; **-isch** -a, kolosa

Gilde *f* gildo^z, s. **Verein**

gilt(st) valoras, zu **gelten**

Gimpel *m* (Vog.) pirolo; (Pers.) ekspluat-ato(^z), -eblulo(^z)

Gin *m* (Getränk) ĝino

ging-(st), -en iris, zu **gehen**

Ginster *m* (*bot.*) genisto^v

Gipfel *m* supro; (Spitze) pinto; (First) firsto^c; (Zinne) pinaklo^u; (Höhepunkt) supro, [klimakso^u, apogeo]; (*fig.*) plejo; **gipfeln** (Spitze abschneiden) for-pinĉi od. -igi la pinton; (mit Spitze versehen) provizi je pinto; (sich erheben) atingi sian supron, supriĝi, atingi, kulmini^v (ĝis, en);

Glanz-punkt — 207 — gleich(e)

(bei Stoffen) katiri^v; **-punkt** *m* plej-belaĵo; **-stoff** *m* tafto^u, s. **Stoffe**

glänz-en brili, (lumi); **-end** bril(ant)a; (luksa; bonega); **-- machen** bril-igi, glace-^z; (polieren) poluri

Glas *n* (Material) vitr-o, -aĵo; (Flint-) flint-o^v, -vitro^u; (Kron-) kraŭno^v; (Spiegel-) glaco^u; (Gefäß) glaso, s. **Gefäße**; (Glasur) glazuro^u; s. a. **Augengläser** S. 52 l.; **glas-artig, -icht, -ig** vitr(ec)a; **-ballon** *m* balono(^v); **-birne** *f* ampolo^v; **-bläser** *m* vitro-faristo; **-flügler** *m* (Schmetterling) sesi-o^v; *pl* (Familie) -oidoj^v;

glatiga premilo; **-walze** *f* lamenigilo^v

Glätt-e *f* glat(ec)o; **-en** glatigi; sen-fald-igi; (Gesichtsfalten) -falt-^u, -sulket-; eben-, poluri; (*tek.*, bei Röhrenwand) alezi^v; (plätten) gladi

Glatze *f* senhara kapo, senharaĵo, kalv-^z

glaub-haft kred-inda, fid-, -ebla, aŭtent-a^v, -ika^1, ne dubeble vera; **-lich** kredebla; **-würdig** s. **-haft**; **--keit** *f* fidindeco

Glaube (*n*) *m* kredo, fido; religio; konfesio^v; (Annahme) supozo, opinio; (kredito)

Skribo de Edmund Kalb kaj ties vortaro germana-esperanta

PRI LA ORIGINO DE L'HOMO

La Prezidanta parolado farita ĉe la kunveno de la Brita Asocio por la Antaŭenigo de Scienco, en Leeds (Anglujo), Aŭgusto, 31an 1927 ; kaj lastatempaj traktatoj pri Darwinaj Temoj

DE

PROF. SIR ARTHUR KEITH
M.D., D.Sc., LL.D., F.R.S.
(Huntera Profesoro kaj Konservisto de Muzeo, Reĝa Kolegio de Kirurgoj de Anglujo)

TRADUKIS :

PROF. WM. BROWN
B.Sc., M.R.I.A. M.I.E.E.

KAJ

F. R. A. McCORMICK
A.R.C.Sc.I., A.M.I.C.E.I.
(Membroj de la Irlanda Esperanto-Asocio).

LONDON :
THE ESPERANTO PUBLISHING COMPANY, LTD.,
142 HIGH HOLBORN, W.C.1
1928

El la biblioteko de Edmund Kalb

Plia artikolo kaj anoncoj

Der Erfinder des universellen Geldes

Am 17. März 1868 wurde René de Saussure in Genf geboren.
Nach dem Studium der Sprachwissenschaft und der Mathematik verfasste er sein wichtigstes Werk „Über die Wortbildung im Esperanto”.
1907 publizierte René de Saussure das Projekt einer universellen Währung, die er „Spesmilo“ nannte. Aus dem französischen Wort „espèce" leitete er „speso" ab. Mil bedeutet 1000. 1 Spesmilo (Sm) = 10 Spescentoj (Sc) =
100 Spesdekoj (Sd) = 1000 Spesoj.

Diese Währung wurde offiziell von einigen britischen und Schweizer Banken verwendet. Der Spesmilo (Sm) hatte den Wert von 0,733 g reinem Gold und konnte wegen der Goldbindung leicht in andere Währungen umgerechnet werden: 1 Sm = 2 Britische Schillinge = 1 Russischer Rubel = 0,5 US-Dollars = 2,5 Schweizer oder Französische Franken = 2,5 Spanische Peseten.
Die Münzen zu 1 und 2 Sm waren und sind bis heute begehrte Sammelobjekte und verschwanden daher schnell aus der Zirkulation. Seit 1919 hat der Spesmilo numismatischen Wert.
1942 wurde in den Niederlanden die Universala Ligo gegründet. Diese Organisation trat für die internationale Verständigung und eine universelle Währung ein. Der Name dieser Währung ist Stelo (Esperanto: Stern; Mehrzahl Steloj). 1959 wurden Münzen zu 1, 5 und 10 Steloj geprägt, 1965 folgten drei Varianten einer 25-Steloj-Münze. Auch Papiergeld wurde herausgegeben. Die Steloj eigneten sich sehr gut vor allem für die Überweisung von kleineren Beträgen im internationalen Zahlungsverkehr. Auch diese Münzen und Geldscheine wurden eifrig gesammelt und sind heute sehr gesucht.

Zur 150. Wiederkehr des Geburtstages von René de Saussure am 17. März 2018 wurde eine silberne Medaille in Form einer Münze mit einer Nominale von 100 Steloj herausgegeben. Sie besteht aus 1 Unze Feinsilber 999/1000 (31,1 g), der Durchmesser beträgt 37 mm. Hersteller ist die Münze Österreich, eine Tochter der Österreichischen Nationalbank. Die künstlerische Feinarbeit stammt von Mag. Helmut Andexlinger, der Chefgraveur der Münze Österreich ist. Andexlinger leitet seit 2016 die Graveurabteilung der Münze Österreich. Er hat die Fachschule für Metalldesign in Steyr absolviert, danach studierte er Kommunikationswissenschaften an der Universität Wien. Zu seinen größten Erfolgen zählt das Design für die 2-Euro-Münze 2012, die in 17 Ländern in Umlauf ist; er gewann dafür einen Wettbewerb mit 800 Einreichungen.

Preis 49 € plus Versandkosten
Bestellungen: esperanto@chello.at

Abbildungen von Stelo-Münzen findet man bei Wikimedia Commons unter https://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Stelo

Walter Klag

Die junge Sprache für junge Menschen
Esperanto hat Erfolg

► **Die internationale Kultursprache Esperanto ist wesentlich leichter als Englisch erlernbar.**

► **Esperanto** eignet sich sehr gut für die **internationale Kommunikation.**

► Esperanto ist **Kommunikation und Kulturtransfer auf gleicher Augenhöhe** für Menschen mit verschiedenen Muttersprachen.
Mit Esperanto ist heute ein internationaler Wissenschafts- und Kulturaustausch möglich, ohne dass ein Volk deshalb diskriminiert ist, weil seine Sprache nicht als international bedeutsam angesehen wird.

► Mit Esperanto kann man die unterschiedlichen Aspekte des menschlichen Denkens und Fühlens ausdrücken.

► Esperanto bedeutet Selbstorganisation von Bürgerinnen und Bürgern und kommt ohne öffentliche Subventionen aus.

► Esperanto ist eine lebende Sprache, die sich wie andere Sprachen entwickelt.

800 000

lernen derzeit Esperanto mit dem Gratiskursen von *duolingo.*

Eine mehrsprachige Lernplattform ist

www.**lernu**.net

Wikipedia in Esperanto

240 000 Artikel eo.wikipedia.org

Internationales Esperanto-Museum

Wien 1., Herrengasse 9
Haltestelle Herrengasse der U3
☏ 0043 1 534 10 730 💻 esperanto@onb.ac.at

Öffnungszeiten: Dienstag bis Sonntag 10 bis 18 h
Donnerstag 10 bis 21 h

Esperantokurse und Führungen auf Anfrage.

Im selben Haus befinden sich auch die
Sammlung für Plansprachen,
die
Musikaliensammlung
und das
Globenmuseum